

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Hoe oefen je interne noodplannen?

Praktische handvaten en casuïstiek
Woensdag 2 september 2026

Praktische informatie

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Opname

Dit webinar wordt opgenomen.
De opname verschijnt nadien op de website.

Deelnameattest

Wenst u een deelnameattest? Scan de QR-code of
gebruik de **link in de chat**.

Heb je een vraag?

Raadpleeg de “V&A” tab voor tussentijdse vragen en
antwoorden.

Aanvraag deelnameattest

Scan de QR-code om het formulier
in te vullen.

<https://forms.cloud.microsoft/e/DfhQdVe8Ks>

Aanleiding en situering

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

AANLEIDING

De voorbije periode zagen we verschillende noodsituaties in binnen- en buitenland waarbij nutsvoorzieningen uitvielen.

TRAJECT

- Voorjaar 2026: [aanbevelingen noodplan/noodpakket](#)
- 19 maart 2026: [Webinar noodplan/noodpakket](#)
- Veel vragen → traject

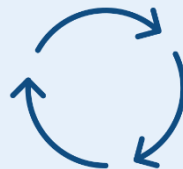
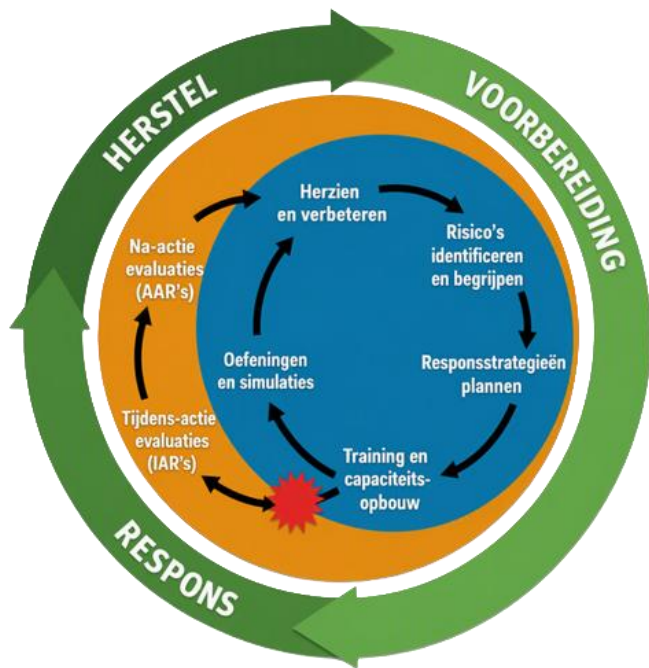
VANDAAG

Dit webinar over het [oefenen van interne noodplannen](#) is onderdeel van een ruimer ondersteuningstraject.

Crisisbeheer als continue cyclus

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Geen lineair proces, maar een voortdurende cyclus.

Zo bouwen we aan een lerende en weerbaardere organisatie.

Bron: **Cyclus van crisisbeheersing en noodplanning.**

gebaseerd op het ECDC-model en het *Emergency Response Reviews framework* van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)

Agenda

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

01

Oefenen, hoe
begin je eraan?

02

Voorbeeld-
scenario's

03

Voorbeelden
uit de praktijk

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

01

Oefenen, hoe begin je eraan?

Stijn Vanholle
Coördinator
Crisisparaatheidscel

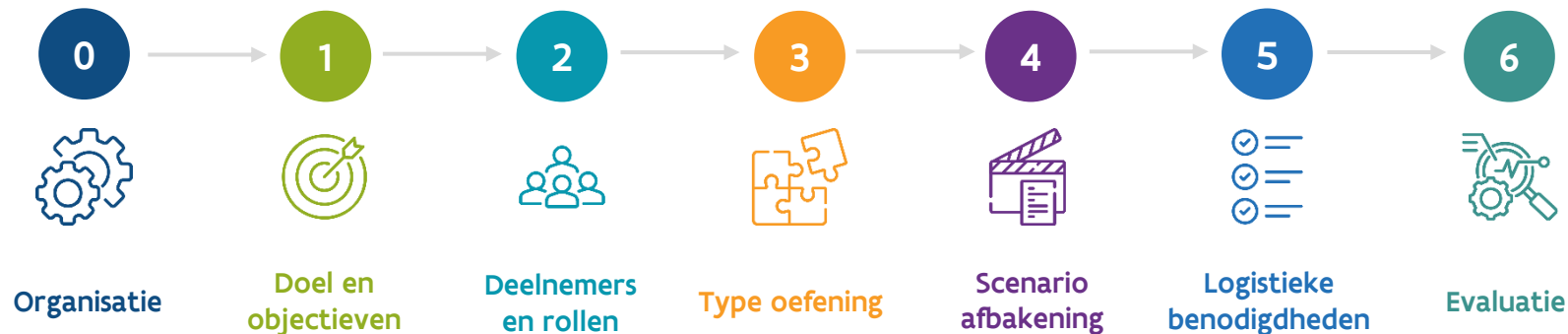
01

02

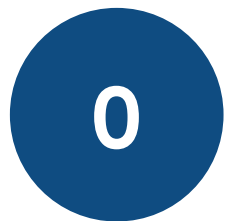
03

VAN IDEE NAAR OEFENING

De **7 stappen** naar een doelgerichte crisisoefening:

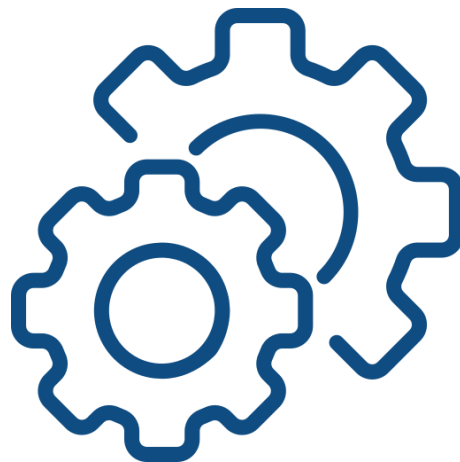
Geen administratieve rompslomp,
maar **7 scherpe vragen** die uw oefening beter maken.

STAP 0

Organisatie

Beslissing tot oefenen

0

1

2

3

4

5

6

STAP 0

ORGANISATIE

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Beslissing tot oefenen

Stuurgroep

- Bepaalt doel en objectieven
- Stelt scenarioteam samen
- Bepaalt timing, doelgroep en oefentype
- Zorgt voor duidelijke mandaten
- Toetst realisme en relevantie
- Neemt beslissingen bij knelpunten

Scenarioteam

- Bedenkt realistisch en relevant scenario
- Beschrijft context, aannames en beginsituatie
- Werkt injects uit met realistische tijdlijn
- Maakt draaiboek/scenario-document
- Koppelt terug aan de stuurgroep

Oefenbegeleiding

- Begeleidt actoren tijdens de oefening en zorgt voor een veilige oefenomgeving
- Geeft injects op afgesproken momenten
- Bewaakt doel van de oefening en stuurt bij wanneer nodig

Observatoren

- Observeren actoren tijdens oefening (sturen niet)
- Noteren sterktes, knelpunten en opvallende momenten
- Leveren feitelijke input voor debriefing en evaluatie
- Focus op processen en structuren, niet op individuele prestaties

1

STAP 1

Doel en objectieven

STAP 1

DOELEN EN OBJECTIEVEN

01

Wat willen we leren?

- Waarom organiseren we deze oefening?
- Welke competenties moeten we versterken?
- Welke concrete doelstellingen (proces, people, systemen) willen we toetsen?

02

Oefenen, valideren of verbeteren?

- Welke rollen en bevoegdheden worden geoefend?
- Wie moet betrokken en met elkaar samenwerken?
- Zijn externe partners nodig?

03

Welke objectieven willen we testen?

- Processen
- Flows
- Rollen

04

Kies één hoofddoel

- Leren
- Testen
- Evalueren
- Besluitvorming simuleren

Eén duidelijke oefening = één helder hoofddoel.

2

STAP 2

Deelnemers en rollen

DEELNEMERS EN ROLLEN

De samenstelling van deelnemers volgt rechtstreeks uit het oefendoel.

01

Wie moet deelnemen?

- Kies bewust de mensen die nodig zijn
- Elke deelnemer heeft een functie
- Geen rol? Dan observeren

02

Taken en mandaten

- Wie beslist, informeert of voert uit?
- Benoem facilitator, deelnemer en observator
- Maak opschaling en overdracht duidelijk

03

Externe actoren

- Denk breder dan alleen hulpdiensten
- Gemeente, leverancier, IT, thuiszorg, familie
- Aanwezig of gesimuleerd

De juiste mensen rond de tafel maken de oefening geloofwaardig.

STAP 3

Type oefening

STAP 3

KIES JE OEFENVORM

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Complex & realistisch

Klein & gericht

Drill

15 – 30 min

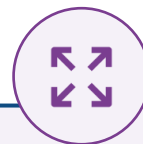
**Tabletop/
denkoefening**

1 uur – 2 uur

**Functionele
oefening**

4 – 8 uur

**Full-scale
oefening**

1 of meerdere dagen

STAP 3

KIES JE OEFENVORM

Drill – Wanneer kies je deze vorm?

Kies deze vorm als je praktische handelingen wilt testen

Gericht oefenen

één concreet objectief testen

Praktisch handelen

vaardigheden correct en
veilig inoefenen

Routine opbouwen

regelmatig herhalen om
routines op peil te houden

Ideaal om te testen: kunnen we dit correct uitvoeren?

15 – 30 min

STAP 3

KIES JE OEFENVORM

Drill – Zo pak je het aan

Werk in **drie duidelijke fasen**: voor, tijdens en na een oefening

01

Voorbereiden

- Eén duidelijk objectief
- Instructies en veiligheid
- Materiaal en tijdslijn voorzien

02

Uitvoeren

- Taak effectief uitvoeren
- Observeren wat goed en fout loopt
- Realistisch, maar gecontroleerd

03

Evalueren

- Wat liep vlot?
- Waar liep het vast?
- Welke acties volgen?

Praktisch nodig:

juiste locatie

oefenmateriaal

checklist

duidelijke aanduiding 'oefening'

STAP 3

KIES JE OEFENVORM

Tabletop – Wanneer kies je deze vorm?

Een begeleid gesprek aan tafel waarin deelnemers vanuit hun eigen rol reageren op een scenario

Kies een tabletop bij...

- ✓ **Nieuwe of aangepaste procedures**
Eerst samen begrijpen wat er verwacht wordt.
- ✓ **Rollen die nog niet helemaal helder zijn**
Wie doet wat? Wie beslist? Wie stemt af?
- ✓ **Deelnemers die weinig oefenervaring hebben**
Laagdrempelig leren, vragen stellen en twijfels bespreken.
- ✓ **Het testen van samenwerking en besluitvorming**
Zonder meteen een realistische oefening te organiseren.

Wat test je?

- ✓ Overleg
- ✓ Rolverdeling
- ✓ Beslissingslijnen

NIET: snelheid of praktische uitvoering

Ideaal om te leren en af te stemmen

1 – 2 uur

STAP 3

KIES JE OEFENVORM

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Tabletop – Zo pak je het aan

01

Voorbereiden

- Doel en 4-6 objectieven bepalen
- Eén duidelijk scenario kiezen
- Juiste deelnemers uitnodigen
- Prikkelvragen voorbereiden

02

Uitvoeren

- Spreken vanuit eigen rol
- Focus op beslissingen en samenwerking
- Indien mogelijk observator inzetten

03

Evalueren

- Wat was duidelijk?
- Wat was moeilijk of onduidelijk?
- Welke afspraken volgen?
- Welke acties zijn nodig?

Praktisch nodig:

vergaderruimte

facilitator

scenario (met injects)

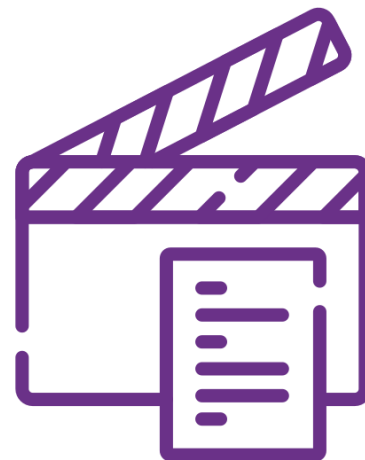
flipchart of projectie

4

STAP 4

Scenario afbakening

STAP 4

SCENARIO AFBAKENING

FOCUS

Wat oefenen we?

Eén crisis of proces

Bv. brand, uitval van personeel, infectie-uitbraak, cyberincident, communicatieproces

TIJDSFASE

Wanneer oefenen we?

acute fase

15 min/1 uur

langere duur

uren/dagen

AANNAMES

Wat ligt vast?

Leg spelregels vooraf vast

Bv. Blijft netwerk stabiel? Is er voldoende personeel? Kunnen externe diensten bereikt worden?

Hoe scherper de afbakening,
hoe gerichter de oefening.

Buiten scope?

Noteer als aandachtspunt voor later

Houd

5

STAP 5

Logistieke benodigdheden

LOGISTIEKE BENODIGDHEDEN

01

Schrijfmateriaal

- Papier, flip-over, plakband en whiteboard
- Pennen voor iedereen
- Post-its voor ideeën, beslissingen en acties

02

Documentatie

- Naamkaartjes en/of functiekaartjes
- Noodprocedures, contactlijsten en organogrammen

03

Omkadering

- Tafels en stoelen in de juiste setting
- Drank en versnapering bij langere oefeningen
- Een aparte ruimte, afhankelijk van het doel

6

STAP 6

Evaluatie

STAP 6

EVALUATIE

De oefening stopt niet bij het eindsignaal.
Nu begint het deel waardoor oefenen écht
verbetering oplevert: evalueren en opvolgen.

1

DE FOCUS

Evaluatie gaat niet over schuldigen aanwijzen.
Het gaat om **leren** en **verbeteren**.

Drie evaluatiemomenten, één doel: **beter worden**.

Hot debrief

Snelle eerste
indrukken

Cold debrief

Diepgaande
analyse

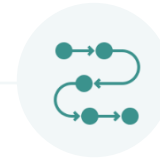
After Action Review

Van leerpunten
naar acties

Rapport

Vastleggen van
bevindingen

Vervolgacties

Uitvoeren,
opvolgen en
verbeteren

Evaluatie kijkt **vooruit**: het resultaat is een **haalbaar verbeterplan** met eigenaar en timing.

STAP 6

EVALUATIE

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Hot debrief

Korte nabespreking, onmiddellijk na de oefening. Focus op de belangrijkste signalen.

Doel

Eerste indrukken vastleggen zolang ze nog “vers” zijn

Wanneer

Meteen na afloop van de oefening

Duur

10 – 20 minuten

Wie neemt deel?

Alle betrokken deelnemers

Waarover gaat het?

- Wat ging goed?
- Wat liep moeilijk?
- Waar ontstond verwarring of onzekerheid?
- Welke eerste signalen moeten we meenemen?

Cold debrief

Meer gestructureerde analyse met oefenleiding, observatoren en sleutelrollen.

Doel

Diepgaande analyse van beslissingen, processen en samenwerking.

Wanneer

Binnen enkele dagen tot weken

Duur

60 – 120 minuten

Wie neemt deel?

Oefenleiding, observatoren en sleutelrollen

Waarover gaat het?

- Analyse van beslissingen en tijdslijnen
- Sterktes en knelpunten in processen
- Samenwerking en communicatie
- Onduidelijkheden in afspraken of procedures
- Middelen en ondersteuning

STAP 6

EVALUATIE

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

After Action Review

Leerpunten vertalen naar concrete acties, verantwoordelijken en timing.

Doel

Van leren naar doen: verbeteringen realiseren, acties verbeteren

Wanneer

Enkele weken tot maanden na de oefening of het incident

Duur

1,5 – 3 uur, eventueel in meerdere sessies

Wie neemt deel?

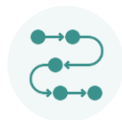
Kernteam of verantwoordelijken

Waarover gaat het?

- Prioriteren van leerpunten
- Acties formuleren
- Verantwoordelijken toewijzen
- Timing en opvolging bepalen

Resultaat

Een verbeterplan met acties, eigenaar en timing

Vervolgacties na de oefening

1 Actieplan opstellen

Concrete verbeterpunten
en deadlines vastleggen

2 Verantwoordelijken

Taken toewijzen en
eigenaarschap bepalen

3 Opvolging

Regelmatige voortgang
en rapportage

4 Evaluatie en bijsturing

Aanpassen op basis
van resultaten

Uitvoeren

verbeteracties uitvoeren

Monitoren

voortgang opvolgen

Bijsturen

leren en aanpassen

OEFENEN IS LEREN

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Begin klein en bouw geleidelijk op

Betrek verschillende afdelingen

Neem voldoende tijd voor voorbereiding

Focus op processen, niet op fouten

Informeer alle medewerkers

Start elke communicatie
tijdens een oefening met:

**“OEFENING
OEFENING
OEFENING”**

Oefenen is leren. Door stap voor stap te groeien, maak je crisisprocessen duidelijker, robuuster én gedragen door iedereen.

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

02 /

Voorbeeld- scenario's

01

02

03

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

VOORBEELD 1

Stroomuitval

Table-top oefening

VOORBEELD 1: STROOMONDERBREKING

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

STAP 1

Doel & objectief

- ✓ Intern noodplan bij stroomonderbreking testen
- ? **Documentatie:** weten medewerkers waar het noodplan te vinden?
- ? **Communicatie:** worden de juiste personen ingelicht?
- ? **Bewoners:** worden kwetsbare bewoners snel gedecteerd?

STAP 2

Deelnemers & rollen

- Zorgmedewerker, verantwoordelijke, technische dienst, directie
- Eventueel: keuken, IT en nachtploeg
- Externe actoren kunnen gesimuleerd worden
- Wie is observator?

STAP 3

Type oefening

- ✓ **Table-top**
 - Focus op procedures, rollen en beslissingen
 - Nog geen fysieke handelingen

VOORBEELD 1: STROOMONDERBREKING

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

STAP 4 Scenario afbakening

FASE 1 • Eerste respons

FASE 2 • Continuïteit

Situatie – 8u15

- Elektriciteit valt plots uit in het WZC.
- De verlichting valt uit op meerdere afdelingen.
- Liften werken niet.
- Geen koffie of keukenapparatuur.
- Sommige medische toestellen schakelen over op batterijvoeding.

INJECT

Plots verandert de situatie...

De netbeheerder komt met nieuwe informatie.

Oefenvragen

- Wat doet u in de eerste 5 minuten?
- Wie beoordeelt de veiligheid?
- Wie controleert welke systemen op noodstroom staan?
- Welke bewoners zijn afhankelijk van elektrische toestellen?
- Hoe communiceert u wanneer IT of vaste telefonie niet werkt?

VOORBEELD 1: STROOMONDERBREKING

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

STAP 4 Scenario afbakening

FASE 1 • Eerste respons

FASE 2 • Continuïteit

Inject – 8u30

Herstel duurt minstens vier uur.

Zorg

- Hoe organiseren we de medicatie?
- Welke bewoners zijn prioritair?
- Hoe monitoren we kritieke toestellen?

Werking

- Wat doen we met maaltijden en keukenwerking?
- Hoe voorzien we voldoende verlichting?
- Wat betekent de uitval van liften op langere termijn?

Mensen

- Hoe organiseren we personeelsaflossing?
- Hoe gaan we om met bewoners die onrustig worden?

De vraag is niet langer alleen: “Wat doen we nu?”, maar ook:

“Hoe houden we dit vier uur vol?”

VOORBEELD 1: STROOMUITVAL

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

Voor de oefening

STAP 5

Logistieke benodigdheden

- Ruim lokaal
- Schrijfmateriaal of flipchart
- Tip: laat deelnemers zelf opzoeken wat nodig is

Na de oefening

STAP 6

Evaluatie

- **Hot debrief**
 - Wat was meteen duidelijk?
 - Waar werd te lang gezocht?
- **Cold debrief**
 - Nabespreking achteraf

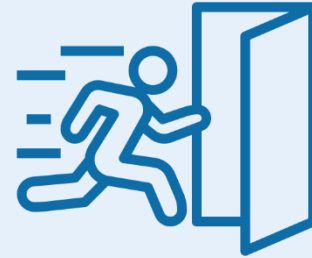

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

VOORBEELD 2

Onverwachte evacuatie

Drill

VOORBEELD 2: ONVERWACHTE EVACUATIE

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

STAP 1

Doel & objectief

- ✓ Intern noodplan evacuatie testen
- ? Kennen medewerkers de nooduitgangen en weten ze hoe de nooddeuren opengaan?

STAP 2

Deelnemers & rollen

- Zorgmedewerker, verantwoordelijke, bewoners of figuranten
- Wie zal observeren

STAP 3

Type oefening

- ✓ Drill

VOORBEELD 2: ONVERWACHTE EVACUATIE

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

STAP 4 Scenario afbakening

Situatie

Rookontwikkeling in één technische ruimte in een verblijf voor personen met een beperking.

Actie

Brandweer vraagt om 1 afdeling tijdelijk te evacueren (mobiele bewoners).

Impact

- Snelle verplaatsing van bewoners
- Stress bij zowel bewoners als personeel

VOORBEELD 2: ONVERWACHTE EVACUATIE

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

1 Doel & objectief — 2 Deelnemers & rollen — 3 Type oefening — 4 Scenario — 5 Logistiek — 6 Evaluatie

Voor de oefening

STAP 5

Logistieke benodigdheden

- Route
- Nooddeuren
- Verzamel- en opvangplaats
- Aanwezigheidslijst
- Start-, stop- en noodstopsignaal

Na de oefening

STAP 6

Evaluatie

- Hot debrief
- Verbeterpunten

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

03

Voorbeelden uit de praktijk

Robin Hendriks

Expert Incident & Crisismanagement
– FOD Volksgezondheid

01

02

03

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Woonzorgcentrum Berkenhof kampt met uitbraak norovirus

HEERS Woonzorgcentrum Berkenhof in Heers heeft te kampen met het norovirus. Dat virus veroorzaakt felle diarree en kan vooral bij oudere mensen gevaarlijk zijn.

Het Belang van Limburg, 18 juni 2024

WZC Orelia Ter Velm zit al sinds vannacht zonder stroom

TV Limburg, 30 oktober 2025

90 bewoners geëvacueerd na gaslek in woonzorgcentrum Heuvelheem: "Ik dacht dat het een oefening was"

TESSENDERLO-HAM Maandagnamiddag zijn 90 bewoners van woonzorgcentrum Heuvelheem in Tessenderlo geëvacueerd nadat er een gasgeur werd waargenomen. De brandweer ontdekte een klein gaslek. Alle bewoners werden snel in veiligheid gebracht. "We wisten niet wat er aan de hand was."

Het Belang van Limburg, 14 april 2025

25-tal mensen geëvacueerd na rookontwikkeling in Hasseltse serviceflat

HASSELT Een persoon is naar het ziekenhuis gebracht na een brand in een serviceflat van het Gaerveld-complex in Runkst. Een 25-tal mensen werd uit voorzorg geëvacueerd. Het vuur was snel onder controle.

Het Belang van Limburg, 26 januari 2026

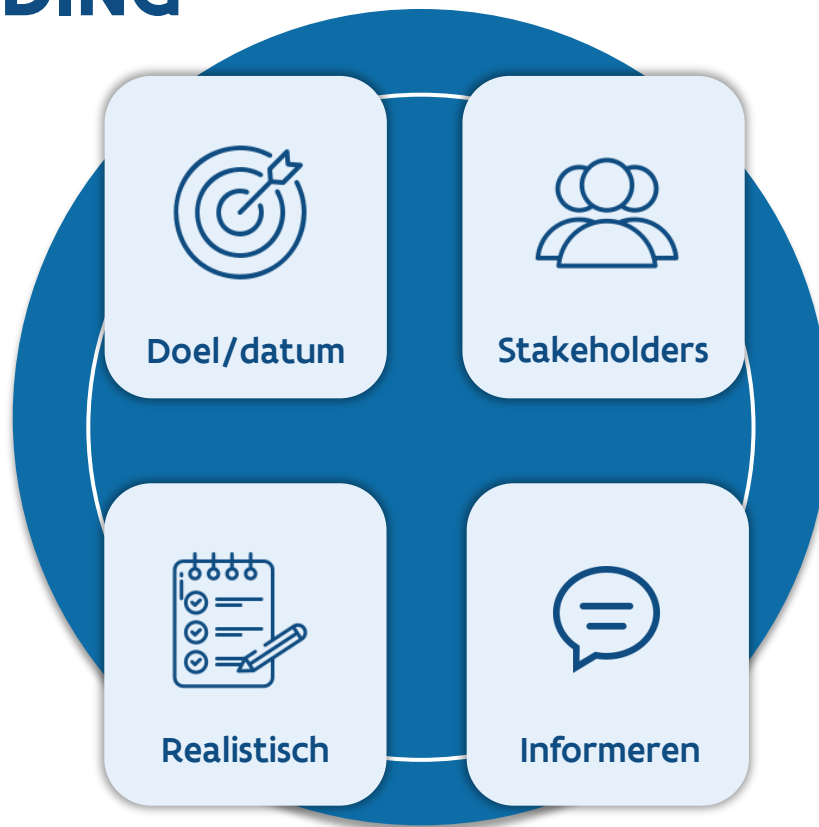

Vlaanderen

VOORBEREIDING

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

TAKE HOME MESSAGES

Goed oefenen draait niet om slagen, maar om leren.

OEFEN OM TE LEREN

Niet om te slagen. Debrief onmiddellijk en vertaal lessons learned naar concrete verbeteringen.

MAAK HET REALISTISCH

Werk met duidelijke oefendoelen, een geloofwaardig scenario en laat deelnemers hun echte functie uitoefenen.

BOUW STAP VOOR STAP OP

Oefen regelmatig, begin klein en verhoog geleidelijk de complexiteit.

OEFENEN

=

LEREN

Enkele vragen rond oefenen

Hoe trainen we rollen en verantwoordelijkheden tijdens een noodsituatie bij de medewerkers?

Hoe oefen je binnen een omgeving van psychiatrische bewoners?

Hoe beperk je de impact van een oefening op de bewoners?

Hoe voorzie je iedereen van een opleiding met de krappe bezetting op de werkvloer?

Hoe doe je een evacuatieoefening bij bewoners met zware beperkingen in mobiliteit?

Hoe oefen je bij jongeren die extreem reageren op alarmsignalen?

Een goede noodplanningsoefening
meet niet hoe goed het noodplan is geschreven,

maar hoe goed

MENSEN SAMENWERKEN
en **BESLISSINGEN NEMEN**

wanneer het plan onder druk
wordt gezet.

ALLES ONDER CONTROLE

EEN SPEL DAT JE DOET NADENKEN OVER WEERBAARHEID

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Spel ontwikkeld als afsluitend onderdeel van het eindwerk:

“Versterken van weerbaarheid binnen residentiële collectiviteiten:
welke rol heeft het lokaal bestuur?”

Postgraduaat Rampenmanagement, Campus Vesta, academiejaar 2025-2026

Doel van het spel

- **Gestructureerde gespreksvorm:** maken van realistische afwegingen tijdens crisissituaties
- **Centrale vraag:** in welke mate kan een organisatie kernopdrachten blijven uitvoeren tijdens crisissituaties
- **Deelnemers:** idealiter goede mix leidinggevend en operationele medewerkers
- **Spelverloop:** vertrekkend vanuit een crisissituatie keuzes maken rond kritieke processen, inzetten middelen en personeel en omgaan met bijkomende problemen of beperkingen
- **Meerwaarde:** prioriteiten scherp stellen, gesprek over afhankelijkheden stimuleren
- **Geen eindpunt, maar startpunt** om verder na te denken over crisisparaatheid binnen de organisatie

Beschikbaarheid

Momenteel nog in testfase,
zal in de loop van het najaar beschikbaar zijn

Na afronding testfase beschikbaar
via website van **Departement Zorg**

Alles onder controle

*een spel dat je doet
nadenken over weerbaarheid*

BEDANKT VOOR JULLIE AANDACHT!

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

**Een deelnameattest nodig?
Of heb je nog een vraag?**

Scan de QR-code en
vul het formulier in.

**Aanvraag
deelnameattest**

<https://forms.cloud.microsoft/e/DfhQdVe8Ks>

Webinar 19/03/2026
Noodplan & noodpakket

Nog vragen?
cpc@vlaanderen.be

VERDER AAN DE SLAG

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Meer informatie en inspiratie via volgende nuttige bronnen:

RIVM – Helpen scenario denken

[Handreiking Scenariodenken in voorbereiding op infectieziekte-uitbraken](#)

ECDC – Crisisoefeningen handleidingen

[Explore training resources related to infectious disease emergency preparedness and response](#)

Nationaal Crisiscentrum

[De organisatie van een multidisciplinaire noodplanningsoefening in de gemeente of provincie](#)

Vragen over crisisparaatheid?

cpc@vlaanderen.be

De presentatie en bijkomende informatie worden nadien beschikbaar gesteld.